

Landskap: *Närke* Upptecknat av: *Ces. Weigall*  
 Härad: *Glauskammal* Adress: *St. Bertas*  
 Socken: *Götumede* Berättat av: *Jes. Weigall*  
 Uppteckningsår: *1919-1920.* Född år: *St. Bertas Bärnäs*  
*Stora lands*

se s. 5

Uppteckningen rör

<i>Ylleu.</i>	<i>1</i>
<i>Wouten</i>	<i>2</i>
<i>Spelmann Ström-Jane lärde spela av Väikeu</i>	<i>2.</i>
<i>Botemedel för sjukka.</i>	<i>3</i>
<i>Dragas matsols genom greniga grundstolpar</i>	<i>3</i>
<i>Tre ärtor i munnen för lundvärk</i>	<i>3</i>
<i>För välblihet</i>	<i>4</i>
<i>Shytte</i>	<i>4</i>
<i>Korskrud</i>	<i>4</i>
<i>Sjiekdom hos djur</i>	<i>5</i>
<i>Spöken - pjöra.</i>	<i>5</i>

Skriv endast på denna sida!

*5 Sid*



Mitt or. Aug. Lindvall.

1702

H. H. D. v. or.

Fh.

Fellingsbrunnsskolan  
och  
Lunds folkskola

LUNDS UNIVERSITETS  
FOLKMINNESARKIV  
1. 1

Juleu sjukdomar  
Några gamla seder och sägner julen  
från Järnås, Föllunda socken. 1911-12  
Utan hamman hd.

Jag har inte lyckats få tag i så många gamla  
seder från våra högtider, men till att börja med har  
jag några jul seder upptecknade. Man skulle ju  
t. ex. inte få gå ut med julen, Föllunda, om man  
fick besök av någon, fick dricka och äta, än  
han druckit kaffe eller ätit något. Vidare skulle  
man på julafton stoppa i korgar allt det foder,  
som kreaturen skulle ha under julen. Detta skulle  
stå på gödselkorgen under julaften. På julumor-  
gonen hörde man vill hem från julaften, ty det  
sades, den som kom först hem från julaften, skul-  
le få skörden först bärgad under året. Vid en  
(5 sid.)

gård i Lödra Järnäs bodde en gammal rik bonde. Vid den gården fanns det loubar, berättas det. Dessa såg man vid jultiden hålla på med att lösa på loggen. Men så fingo de också vederlag därför. Ett stort grötfat varje julafton ut på förstug. Cron.

I Förlunda fanns i gamla tider en spelman, som kallades Ström-Yan. Det sädes, att han lärt spela av wäcken. Han hade tre torsdagskvällar-gäst till en liten bäck, som kallas Flyan. Där hade han träffat wäcken och av honom lärt spela. Och då han sedan spelade vid midsommar och andra tillfällen, sädes det, att både bord och stolar höjades. Det var också omöjligt att sluta dansa för, än Ström-Yan slutade spela. Han bodde i en li-

ku stuga alldeles ensam. När han blev utom ved, brukade han kugga sådan av väggarna på stugan.

Botemedel för sjuka. Läggen talar om, att den nuvarande rugelsta sjukan hos barn, för be- nämndes alverna Ett botemedel för detta var of- fer. Ett sätt att offra var att laga litet hår av den sjuka, något garu och en tygbit; detta skulle sedan rullas till en boll. På skulle det brännas i ett litet runt hål på en slät bergkäll, helst vid en vägövergång. Ett sådant ställe fanns i Norra Järnäs. Vidare kunde barn fredas för sjukdomarna genom att dragas motsols genom gröniga grändstolpar och trädstammar. En sådan gränd- stolpe fanns vid Stora Lindnäs, Järnäs. Om man hade lundvärk skulle man laga tre ärtor i mun- nen tillsammans med litet vatten. På gick man omkring en jordfast sten i skugggängen och läste en besvärjelse, men denna hade gått ur

H. A.

minnet på min sagesman.

För värlighet Vid sådd om värme tog man  
-av sig hatten och vände sig mot söder. Detta sädes  
vara ett bra sätt att få god skörd på åren.

För att befrämja värligheten i höststrädgårderna skulle  
en stjälas lös. Den skals första torsdagsnatten  
efter ett onsdagsug. Sedan sattes den ut, mitt  
ibland de övriga höstväxterna. Detta skulle ge  
-god skörd ibland dessa.

Skytte För att man skulle bli en duktig skytt,  
skulle man laga en oblat från nattvarden i kyrkan  
med sig till. Den skulle man uppsätta i skogen  
och skjuta på den. Träffade man på den med första  
skottet, blev man en duktig skytt.

Luspid Till skydd mot eld, juvar och andra  
fridstörare lade man under kusk stora hårballar,  
hasor och lumpor. Sådan har påträffats vid riv-  
ning av en stuga vid Stora Lövåsa, där grund-

stolpen stod.

Sjukdom hos djur. Det förhåller sig ofta att man  
hade ett halvkvadtt nytt spikat-ovannför lädugårds-  
bönnen. Detta skulle avvärja olyckor och sjuk-  
domar hos djuren.

Spöken. Av spökehistorier, som som berättas  
mycket omkring Högälvarstränderna, vill jag endast  
nämna den om sjöräet. Detta visade sig som  
ett fint fruktstäm vid Valö och Belge holmar  
Detta bestodade sväder. Ett medel att jorda sig  
mot sjöräet var att bära stål i fickan, helst  
en kniv.

Dessa seder och sägner äro för mig berättade  
av lantbrukaren Aug. Lindvall Högälvarns  
Gården Götluuda Arboga

Antingvall St. Bastis Gården Arboga